

deltagere var det i Zürich en Skuffelse, at de kun i ringe Grad kom i Berøring med Fagfæller fra andre Lande, hvis Navne vel fandtes opført paa Deltagerlisten, men hvis personlige Bekendtskab det ofte beroede paa en ren Tilfældighed, om man fik Lejlighed til at gøre.

Bjorn Kornerup.

Den sparsomme historisk-kartografiske litteratur har faaet en nyttig tilvæxt i britten J. F. Horrabin's tre udmærkede smaa kortbøger *Atlas of Current Affairs*, *Atlas of Empire* og *An Atlas of European History from the 2nd to the 20th Century*, der i aarene 1934—37 er udgivet af Victor Gollancz, London, for 3 sh. 6d. stykket. Horrabin, der først blev kendt som kartograf ved sine bidrag til H. G. Wells's verdenshistorie, bruger en ensartet fremgangsmaade ved alle tre atlas. Hvert af dem bestaar af mindst 70 kort, der kun behandler et enkelt land eller et enkelt emne paa hvert blad. Princippet er forenkling, klarhed, overskuelighed. Derfor medtager Horrabin's kort kun de for det paagældende spørgsmaal vigtigste lokaliteter og søger i stedet at virke ved forskelligt tegnede skraveringer og signaturer samt ved klare stærke omrids. Hvert kort ledsages af en text, der giver historiske, geografiske, politiske og økonomiske oplysninger. Det er i denne knappe og letlæselige kommentar lykkedes forfatteren at koncentrere en stor mængde nyttig viden. I »Atlas of European History« giver 28 kort oversigter over den almen-europæiske udvikling og de for vor verdensdel mere eller mindre fælles problemer, som f. x. feudalismen, korstogene, byernes fremvæxt. De øvrige 42 kort behandler spørgsmaal vedrørende enkelte stater eller begrænsede landomraader. »Atlas of Current Affairs« skildrer verden efter Versailles-freden. Enkelte af dets kort gaar derfor igen i »Atlas of Empire«, som uddyber den moderne tids særlige koloniproblemer paa baggrund af de sidste menneskealdres udvikling. Horrabin inspireres i sit arbejde af en klar anti-imperialistisk tendens, men det svækker ikke værdien af hans kort og kommentarer; faar ham tværtimod til at sætte fingeren paa spørgsmaal, andre ofte lader ligge.

F. W. W.

Verdenskrigen 1914—18 forhindrede »Der Verein für Han-sische Geschichte« i at faa afsluttet det for forskningen af Nord-europas historie i ældre tid saa betydningsfulde værk, *Hansisches Urkundenbuch*. Da publikationen standsedes 1916 med udgivelsen af bind XI manglede af hele rækken, der skulde omfatte alle

aktstykker inden aar 1500, kun bind VII, omfattende tiden 1434—1450. Men netop dette tidsrum har særlig interesse for Danmark. Nu, i 1939, foreligger *I. halvbind af bind VII*, udgivet af Hans-Gerd von Rundstedt og omfattende tiden 1434—1441. Bindet indeholder talrige aktstykker til belysning af den komplicerede politik, som Erik af Pommern og Christoffer af Bayern fører i denne tid ved at spille de hollandske, vendiske og preussiske byer ud mod hinanden. Det foreliggende halvbind er af allerstørste betydning for studiet af den vigtige periode i Danmarks historie, der strækker sig fra freden i Vordingborg 1435 til freden i København 1441. C. A. Christensen.

Jo mere man har faaet Øjet op for, at det ved Behandlingen af indre Forhold i den middelalderlige katolske Kirke ikke er tilstrækkeligt blot at henholde sig til den almindelige Kirkerets principielle Bestemmelser, men at et nøje Studium af Forholdenes konkrete Udformning i de forskellige Landomraader maa gaa Haand i Haand hermed, desto vigtigere er det, at der kommer til at foreligge virkelig kritiske, dybtgaaende Enkeltundersøgelser af dette Emne for en Række lokale Enheder. Et særdeles dygtigt Arbejde af denne Art er en Afhandling af en af F. Rörigs Disciple Wilhelm Suhr *Die Lübecker Kirche im Mittelalter, ihre Verfassung und ihr Verhältnis zur Stadt* (Veröffentlichungen zur Geschichte der Hansestadt Lübeck, XIII, 1938). For Lübeck Stad og Stift er det saa heldigt, at der er bevaret et tilstrækkeligt omfangsrigt Kildemateriale til, at man kan naa til positive Resultater med Hensyn til Udviklingslinierne inden for dette Omraade. Paa Grundlag af et indtrængende Kendskab saavel til det specielle Kildestof som til analoge Forhold i andre tyske Egne er det lykkedes Forfatteren at give et interessant Billede af Kirkens Stilling som Retsinstitut og Forvaltningsorgan i den mægtige middelalderlige Hansestad. Med et fast Greb om Hovedproblemerne gør han saaledes nøje Rede for Forholdet mellem Biskop og Kapitel og for de vigtige Spørgsmaal om Kapitlets Stilling som Byens Sognegejstlighed og som Udøver af den kirkelige Jurisdiktion. Ikke mindre betydningsfuld er Fremstillingen af Brydningerne mellem Borgerskabet og Gejstligheden især med Hensyn til Indflydelsen paa Forvaltningen af Kirkebygningernes Økonomi. Paa dette Punkt vandt Borgerskabet (Raadet) tidligt Sejr, medens det maatte trække det korteste Straa i Forsøgene paa at ændre Kirkens rent hierarkiske Karakter. Som Helhed udviklede der sig dog i Senmiddelalderen en harmonisk Ligevægts-